

Risikofaktorer

Som pioner for fodring med naturligt foder, må man forvente lejlighedsvis problemer. Det er, når alt kommer til alt, derfor du læser denne bog. Du vil gerne kende både fordelene og ulemperne. Hvis rå kødfulde ben fungerer som foder og medicin for hunde; så vil du også vide noget om sikkerhedsaspekterne og bivirkningerne. Som alle succesfulde pionerer ved du at risici ikke afskrækker dig, men kun vil hjælpe dig til at få en dybere forståelse.

Problemer, potentielle eller aktuelle, kan sættes i to brede kategorier – biologiske og menneskeskabte.

Biologiske problemer

Råt foder består af en mængde komplekse næringsstoffer og strukturer, som giver indviklede ernæringsmæssige og medicinske fordele. Når et passende rå foder møder hundens komplekse anatomi og fysiologi, går tingene normalt godt. Men nogle hunde nægter imidlertid at spise rå foder – lidt ligesom et barn, der nægter at tage medicin. For andre hunde kan det, at tage medicin være forbundet med uønskede bivirkninger.

Lad os se på nogle mulige bivirkninger og strategier til at undgå dem eller behandle dem.

Opkast

Hunde kaster lettere op end mennesker. Den høje lyd af mavesammentrækninger og lugten er måske ikke lige efter din smag, men normalt behøver du ikke bekymre dig, når dit kæledyr kaster rå foder op – og herefter spiser det igen. Nogle hunde spiser for hurtigt og kaster derefter op. Den bedste løsning er at give foderet i et stort stykke, der kræver masser af tid til at rive og flå.

Nogle hunde er enten sensitive eller allergiske over for bestemte kødprodukter. Hvis din hund konsekvent kaster oksekød op, bør du ændre det; du kan fx prøve at give kanin, kalkun eller dyrekød.

Nogle hunde kaster galde op. Sædvanligvis udgør dette ingen risiko for hunden, men hvis du er i tvivl, kan du tage kontakt til din dyrlæge.

Hvis din hund kaster op og virker utilpas, anbefales du at ringe til din dyrlæge.

Gylpe op

Nogle årsager til at gylpe op er, når hunde spiser for hurtigt eller er sensitive over for bestemte foderprodukter. Måske er det svært for dig at skelne mellem at kaste op og gylpe op. Din dyrlæge kan hjælpe dig.

Diarré

Diarré er defineret som ”unormal hyppig tarmtømning med mere eller mindre flydende afføring”. Nogle gange er diarré en følge af at skifte til rå foder. Måske har hundens enzymesystem brug for tid til justering eller måske har det noget at gøre med mængden af mavesæksbakterierne, som har brug for tid til at ændre sig. Nogle gange er diarréen afledt af at kæledyret for første gang udsættes for nye bakterier. Normalt er diarré, der følger introduktionen til rå foder hurtigt overstået og løser sig selv. Din rolle er at holde øje med at din hund ikke virker sløj og utilpas og at fjerne griseriet.

Fodersensitivitet eller allergi kan udløse diarré. Nogle hunde, der er allergiske overfor tilberedt kød i forarbejdet foder, spiser det samme kød rå uden problemer.

Hvis en hund ind i mellem leverer en blød eller løs afføring, er det sjældent grund til bekymring. Men hvis dit kæledyr synes utilpas eller hvis de unormale afføringer fortsætter, er det bedst at du tager kontakt til din dyrlæge.

Kvælning

Kvælning sker, når foder eller andet materiale blokerer luftvejene. Dette er en livstruende situation der kræver øjeblikkelig fjernelse af blokeringen. Forsøg at bevare roen. Hvis et dyr mister bevidstheden er det sikkert at stikke hånden ind i munden og fjerne det, der blokerer luftvejene. Kødfulde ben, der er skåret i for små stykker kan sætte sig på tværs i luftvejene, men det kan tørfoder, tyggeben, legetøj og plastikben også.

I 2003 døde Jake, en 10 år gammel løve og kongen i en af New Zealands zoologiske haver efter at være blevet kvalt i en kødklump. Zoo ejeren sagde: ”Jake sprang op i luften, da en kødklump ramte ham fra den forkerte vinkel Den for ned i hans spiserør som et projektil og sad fast”.¹ Løver og hunde behøver ikke at få kød i størrelser, som kan sluges hele; de skal have rå kødfulde ben – i store stykker.

Fastsiddende ben

Rå ben kan – og det sker - sætte sig fast i spiserøret. Men når man undersøger sagen nærmere, er årsagen ofte den at benene er for små. Kyllingehalse og -vinger kan af store hunde blive støvsuget op og nogle gange forårsage blokering. Oksehaler eller andre ryghvirvelstykker, der er skåret i for små stykker og med skarpe ender, kan sidde fast. Nogle gange kan ribben kile sig fast i hundens gane. Et symptom kan være, hunde der ”poter” deres mund og savler en klistret strøm af spyt.

Forebyggelse er altid bedre end behandling. En god forebyggelse er at sikre sig at benene er af passende størrelse og med masser af kød på.

Forstoppelse

Ulve i naturen og hunde der fodres med hele dyr leverer afføring indhyllet i pelsfrakke eller fjerdragt fra det sidste måltid. Fordøjelsen af naturligt foder er yderst effektiv, og hvis din hund primært fodres med rå kødfulde ben så vil afføringen udgøre ca. 1/3 af den mængde, der afleveres, når hunden fodres med forarbejdet foder. At få de små pulveriserede benpølser ud, kræver en indsats til forskel fra den vandede, stinkende afføring fra hunde der fodres med tørfoder. Moderat anstrengelse

styrker musklerne og tømmer analkirtlerne (to små sække på hver side af anus). Voldsom anstrengelse kan være et signal om at din hund lider af forstoppelse.

Forstoppelse, forudsat at der ikke er noget der blokerer, kan normalt løses ved at give et foder bestående af hele dyr, rå ben indhyllet i masser af kød og en større andel indmad. Nogle hundeejere tilsætter kogt græskar eller andet grønt (til foderet). Ufordøjelige grøntsagsfibre tilbageholder vandet og holder afføringen blød. Hvis forstoppelse fortsætter, kan der være et fysiologisk eller anatomisk problem, som kræver dyrlægehjælp.

Bull Terriere og andre hunde med kraftige kæber sluger nogle gange benene uden at tygge dem tilstrækkeligt. Disse benstykker bevæger sig ned til endetarmen og danner her en ubevægelig masse. I et sådant tilfælde er det nødvendigt at ringe efter din dyrlæge. (En bedre løsning er at forebygge ved at give *kødfulde* ben i store stykker).

Bakterier og parasitter (protozoer)

Bakterier

Bakterier – uden dem ville livet været meget kedeligt; der ville overhovedet ikke være noget liv. Jordbakterier hjælper planter med at vokse. Tarmbakterier hjælper planteædere med at fordøje planter og hjælper kødædere med at fordøje herbivore (planteædere). Affaldsproduktet fra fordøjelse, afføring, indeholder trillioner af levende bakterier. Nogle gange tager carnivore en mundfuld. Det er deres tilgang til essentielle næringsstoffer i det bakterielle ”levende byttedyr”.

Til trods for deres essentielle rolle har bakterier et dårligt ry. Det er sandt at nogle bakterier er årsag til sygdom, men sunde carnivore udvikler som regel ikke sygdomstilstande, selv når de udsættes for højt indhold af skadelige bakterier. Ikke desto mindre bør vi have nogle af de skadelige bakterier, der findes i råt foder, i mente.

Salmonella og Campylobacter

Salmonella og *Campylobacter* er almindeligt forekommende bakterier forskellige steder. Den kommunale losseplads, hundepensionen og fugleklatter fra fugle i naturen kan være kilder til infektion.² Mange hunde, der fodres med tørfoder, har disse bakterier. Når mennesker inficeres, kan kilden muligvis spores til middagsmaden bestående af grøn salat eller den stegte kylling.³ Det er bedst at betragte alle kyllinger, inklusiv kyllinger beregnet til menneskeføde, som potentiel kilde til skadelige bakterier.⁴

Teoretisk set vil de meget unge, de gamle og dem med nedsat immunforsvar, være i større risiko. Når kæledyr første gang introduceres for råt foder, især kylling, kan de få diarré. *Salmonella*, selvom der ofte tales om den, er en sjælden faktor. Dog vil diarré nogle gange være forårsaget af kylling, der er smittet med *Campylobacter*. Diarré forårsaget af *Campylobacter* kan behandles af din dyrlæge. Én gang behandlet, er det usandsynligt at problemet kommer igen.

Bakterier i råddent kød

Ligesom mennesker, nyder hunde gæret mad. Ben gæret i havebedet er en favorit hos hunde – men nok ikke hos mennesker. Jordbakterier giver sjældent sundhedsproblemer. Selvom det er sjældent, kan bakterier i råddent kød give

fordøjelsesforstyrrelser. Kylling og and i forrådnelse kan være en kilde til botulinum toxin (pølseforgiftning).⁵ De ramte, bliver sløve og lammede og har brug for øjeblikkelig dyrlægehjælp.

Lakseforgiftning

En sjælden bakterie, *Neorickettsia helminthoeca*, lever i parasitter, som lever i ferskvandsfisk langs vestkysten af Nordamerika fra San Francisco til Alaska. Hvis hunde spiser inficeret fisk, kan de udvikle den potentielle livstruende sygdom ”lakseforgiftning”.⁶ Indbyggere, der har boet der længe, ved at de ikke skal give deres hund rå ferskvandsfisk. Tilflyttere bliver nødt til at være på vagt og hvis der er tvivl, så søg oplysninger hos den lokale dyrlæge.

Aujeszky's syge

Aujeszky's syge er en sjælden, viral sygdom hos unge grise. Meget sjældent kan man på svinefarme finde hunde, der er døde efter at have pådraget sig sygdommen.⁷ Hvis du er bekymret i relation til Aujeszky's syge foreslår jeg at du tager kontakt til din dyrlæge for at forhøre dig om tilstedeværelsen heraf i dit område. Generelt er grisehalsben, grisetæer og grisehoveder sikre og økonomisk fordelagtige foderkilder til din hund.

Protozoer

Toxoplasma

Råt kød, selv det der er beregnet til menneskeføde, og katteafføring, normalt fra killinger, kan være kilde til *Toxoplasma* infektion – for dig og din hund.⁸ På grund af risikoen for ufødte børn, opfordres gravide kvinder til at tage ekstra forholdsregler, når de håndterer rå kød eller renser kattetoiletet. Ved at fryse kød ned til -10 °C dræbes *Toxoplasma* organismer.

For yderligere information kan du kontakte din læge, bibliotek eller internet.

Neospora

Neospora caninum er en sjældent forekommende protozoalparasit hos hunde. Hvalpe kan blive aborteret eller udvikle fremadskridende lammelse. Den aktuelle mening er at hundyr der indtager inficeret kød overfører parasitten til fostrene i livmoderen. Ved at fryse kød ned til -20 °C i et døgn dræbes *Neosporar*.¹⁰

Sarcocystis

Hunde lider sjældent af sygdomspåvirkninger efter at have indtaget kød inficeret med *Sarcocystis*. Diarré og opkast kan indtræffe.¹¹ Mennesker der håndterer rå okse- eller svinekød kan blive inficeret. God håndtering af kødet og hygiejne er gældende anbefalinger.

Orm

Hvis hunde spiser deres naturlige rå foder bestående af kød, fisk og ben er det sandsynligt at de får parasitisk bændelorm. Nogle rundorm kan også blive overført til hunde fra små gnavere. På den anden side er der ingen grund til alarm i den domesticerede situation. Rå kødfulde ben beregnet til menneskeføde indeholder få ormecyster – om noget overhoved. På samme måde giver et lavt antal af fuldt udviklede orm ikke sundhedsproblemer for carnivore. De få orm som udvikler sig,

kan kontrolleres ved brug af moderne regelmæssig ormemedicin. Og daglig fjernelse af afføring hjælper til at begrænse spredningen af ormeæg.

Hydatid bændelorm

Hydatid bændelorm, *Echinococcus granulosus* bør omtales, ikke på grund af dens effekt på hunden, men på grund af dens potentielle farlige virkning på mennesker.

De voksne orm er små og lever i tarmen hos domesticeret hund, dingo, ulv, coyote, sjakal og ræv. Ligesom ved andre bændelorm findes æggene i afføringen og spredes på plantevækst. Hvis disse æg spises af en passende mellemvært, fx får, kænguru eller hjort, vil æggene udklækkes til larver, som vandrer til lungerne eller leveren og tilfældige andre organer. En hydatid cyste udvikles. Det er denne cyste der, når den spises af en hund eller andre hundedyr, udvikles til den voksne orm.

I Australien og i England er hunde normalt den primære og får den sekundære vært. Andre stammer inkluderer en ulv/elgstamme i Nordamerika, dingo/wallabystamme (harekænguru) i Australien, coyote/hjort i Californien og ræv/hare i Argentina. Forudsat ormen forbliver i disse værter, er der kun få problemer. Situationen ændres, hvis ormeæggene finder vej ind i mennesket og udvikler sig til en hydatid cyste. Cysten kan få fatale konsekvenser, hvis den er lokaliseret i et vigtigt organ, som fx hjertet eller hjernen.¹²

Hvordan finder hydatid bændelormeæg vej ind i et menneske? For det meste stammer de fra en inficeret, domesticeret hund. Æggene er en lille smule klistrede og sætter sig fast i hundens pels. Overførelse til et menneske – som regel et barn – sker hvis hunden slikker sig selv og derefter personen. Hvis man kæler for en hund, får ormeæg på fingrene og derefter håndterer fødevarer eller slikker på fingrene, får man samme resultat.

Hvordan bliver så domesticerede hunde så smittet? *Ikke* ved at spise rå, kødfulde ben fra slagteren – kød godkendt til menneskeføde udgør lille eller ingen trussel. De bliver inficeret, når de roder med fåre- eller wallabyådsler, fundet i indhegninger. Nogle farmere slagter får til eget forbrug uden at undersøge indvolde for tegn på hydatidcyster. Hvis man fodrer gårdens hunde med inficerede indvolde, eller hvis andre hunde fra byen er på besøg på gården, kan de blive udsat for smitte. Men – overordnet set – er problemer med hydatid begrænset til landbrugets hunde, som bor i velkendte landbrugsområder. Lokale dyrlæger kan rådgive, både hvad angår landbrugets hunde og besøgende hunde, om forebyggelse og behandling af hydatid sygdom.

Menneskeskabte problemer

Rå kødfulde ben og madrester – potentielle problemer

Det er muligt at få for meget af de gode ting – specielt når et par bønfaldende øjne tigger om mere. Nogle mennesker fodrer med for store mængder af hakket kød uden ben og andre fodrer med for store mængder stivelseholdigt foder og grøntsager. Teoretisk set er det muligt at fodre med for meget lever og skabe en for stor mængde af vitamin A, hvilket giver problemer.

For megen rå æggehvide kan reducere mængden af biotin (et B gruppe vitamin) tilgængeligt for din hund. Hvem fodrer med store mængder æggehvide? Jeg har aldrig

mødt en sådan person. Og i alle tilfælde, indeholder rå æggeblomme masser af biotin, hvilket stort set kompenserer for ethvert tab. En konstant fodring med nogle fisk, som fx karpe eller sild, kan føre til reduktion af vitamin B1. For megen fed fisk, kan give ophobning af fede syrer.

Dyrlæger og kæledyrsfoderfirmaer har i mange år været imod fodring med madrester og skabt en unødvendig alarm. Madrester, både tilberedte og rå, kan give velkomne kalorier, sporelementer og mikronæringsstoffer til hunde, men der er nogle få ting, som man skal være påpasselig med.

Ting, der skal undgås:

- Store mængder kød uden ben – ikke balanceret
- Store mængder grøntsager – ikke balanceret
- Små stykker ben – kan sluges hele og sidde fast
- Tilberedte ben (kogte, stegte, grillede..) – kan sidde fast
- Store mængder stivelseholdigt foder, fx kartofler og brød – forbindes med mavedrejning
- Løg og hvidløg – giftigt for kæledyr og kan forårsage anæmi
- Frugtkerner (sten) og majscolber – sidder fast i mavesækken
- Mælk – forbindes med diarré; dyr drikker det uanset om de er tørstige eller ej og bliver fede; mælk sætter sig klæbende fast på tænder og tandkød
- Chokolade – giftigt for hunde (pas på ved påske og jul; hold chokolade udenfor nysgerrige hundes rækkevidde)
- Mineral og vitamintilskud – skaber ubalance

Forarbejdede produkter, der påstås at være ”naturlige”

Ofte gentaget propaganda fæstner sig i folks hukommelse, derfor gentagelsen af ordet ”naturlig” i annoncer for forarbejdet kæledyrsfoder. Uanset om korn ikke er en ”naturlig” del af en hunds kost, uanset at tilberedning og pulverisering ændrer næringsstofferne og ødelægger strukturen i naturlig føde.

Populære bøger om ernæring for hunde nævner såkaldt naturlige ingredienser – korn, grøntsager og hakket kød – som man så skal tilberede på komfuret. Specialister i marketing bruger samme forvirrede og vildledende koncepter for at sælge deres ”førsteklasses” tilberedte produkter. Ingredienser egnet til menneskeføde, udvalgt og blandet efter en speciel ”opskrift” siger de. ”Tilberedt og forsejlet i posen for at gøre det nemt”. Hvis hunde kunne tale, hvad mon *de* så ville sige?

Rå produkter, som påstås at være ”naturlige”

Nu om dage er der, sideløbende med forarbejdede kommercielle produkter, et bredt udvalg af opskrifter på rå kæledyrsfoder og nicheprodukter generelt markedsført som ”barf”, i daglig tale en term for opkast. Fortalere for barf hævder, at hunde ikke er carnivore. I stedet for postulerer de at hunde er ”omnivore” og skal derfor efter deres mening indtage store mængder af grøntsager og frugt. Adskillige virksomheder fremstiller hakket kød, knogler og grøntsager til en ”barf”formel. En ”barf”annonce påstår: ”Meget tænkeligt ... verdens mest perfekte foder til dit kæledyr!”¹⁴

Hunde der lever i naturen, læser ikke annoncer om rå fodring eller bruger megen tid i køkkenhaven. De er alt for optagede af at jage og indtage byttedyr. Rive og flå et helt dyr giver vilde hunde en komplet medicinsk effekt af ”tandbørstning” og ”tandtrådsbrug” ved *ethvert* måltid. Det er sørgeligt for de hunde, der holdes som kæledyr og som fodres med en hakket rå blanding – ingen tandrensning til dem. Det er sørgeligt for de hundeejere, der sluger marketingsvindelen ”omnivore”.

Kosttilskud

En ofte vittig bemærkning er at dyre vitamintilskud er lavet for at lave dyr urin – vandopløselige vitaminer, der ikke er behov for, udskylles via nyrerne. Er der andre omkostninger? Efter min mening, ja!

Hvis et foder ikke er tilstrækkeligt, anbefaler jeg at de grundlæggende foderkomponenter ændres. Forsøg på at finde et passende kunstigt kosttilskud for at lukke ernæringsmæssige huller, forudsætter at du ved hvilke huller, der er tale om, hvor brede og hvor dybe de er. Lad os se det i øjnene; de fleste af os ernærer os selv og vor familie med god kost for at opfylde *alle* vore ernæringsmæssige behov. Hvorfor er det så sådan, at når det drejer sig om kosttilskud til hunde, at vi falder for reklametricks?

Forhandlere sælger hørfrøolie, kelp og æbleeddike for alle deres påståede næringsegenskaber. Hvordan kan man vide, om ens hund lider af hørfrøliemangel? Specielt når hørfrø ikke er en del af vilde hundes føde.

Nogle mennesker giver deres hund råt foder og samtidig supplerer de med Glukosamin og chondroitin som hjælp til at reparere led – uden at indse at rå kødfulde ben indeholder rigeligt Glukosamin og Chondroitin.¹⁵ Et foder, der består af rå hele dyr eller rå kødfulde ben, giver en god balance mellem kalk, fosfor og vitamin D. Ved at give tilskud, kan man muligvis gøre skade ved at tilføre for meget kalk og vitamin D, specielt til hvalpe i vækst.

Vi ved at junkfood forhandlere stræber efter at identificere og udfylde ernæringsmæssige huller i deres produkter ved hjælp af tilsætningsstoffer og tilskud. For os er det meget bedre at følge naturens vejledning i stedet for at skabe en falsk tryghed ved hjælp af kosttilskud på flasker.

Falske problemer

Ammestuehistorier og andre skrækhistorier findes i overflod. Vi har alle hørt følgende påstande:

- Giv aldrig kylling eller fisk til hunde – benene er livsfarlige.
- Ved at give hunde råt kød, bliver de blodtørstige.
- Hvis du giver din hund lam, vil den begynde at jage landmandens får.

Svar på dette:

- Tilberedte kyllingebein og fiskebein kan være farlige. Giv kun *rå* kylling eller fisk.

- Alle hunde er potentielle bidere og kan tilføje en et væmmeligt bid. En lille minoritet af hunde der fodres med et naturligt foder, bliver mere dominante og aggressive. Imidlertid vil langt de fleste af de hunde, der fodres med rått foder, have en tendens til at blive mere rolige og fredsommelige i forhold til dem, der fodres med junkfood.
- Mange arbejdende fårehunde fodres med indmad fra får; hunde på svinefarme spiser døde grise; flokke af Foxhounds fodres med hele produktionsdyr. Arbejdende hunde skader ikke husdyrene og selv Foxhounds ignorerer landmandens fåreflok, når de forfølger den ræv, som de ikke vil spise.

Nogle gange fortæller familiemedlemmer og venner skrækhistorier i den bedste mening. Ofte er det mennesker med kommercielle interesser, der rejser hypotetisk og falsk bekymring. Dyrlæger gentager kæledyrsfoderindustriens propaganda. Hvor ofte har du hørt påstanden: "Kun videnskabeligt produceret og emballeret foder giver en komplet og afbalanceret ernæring?" Som læser af denne bog, ved du at du skal være på vagt. Du kan luge de halve sandheder og skrækhistorierne ud før de slår rødder.